

Instytut Pamięci Narodowej - Rzeszów

<https://rzeszow.ipn.gov.pl/pl8/nauka-1/konferencje-naukowe/34038,Konferencja-naukowa-Wplyw-agentury-Sluzby-Bezpieczenstwa-na-zycie-spoeczne-w-Po.html>
03.05.2024, 17:54

Konferencja naukowa „Wpływ agentury Służby Bezpieczeństwa na życie społeczne w Polsce południowo-wschodniej 1957-1989” (Rzeszów, 6 grudnia 2005 r.)

[więcej zdjęć](#)

Dnia 6 grudnia 2005 r. w siedzibie rzeszowskiego Oddziału IPN odbyła się konferencja naukowa „Wpływ agentury Służby Bezpieczeństwa na życie społeczne w Polsce południowo-wschodniej 1957-1989”.

Konferencję naukową rozpoczął referat dr. Zbigniewa Nawrockiego poświęcony agenturze jako podstawowemu narzędziu pracy operacyjnej Służby Bezpieczeństwa, służącemu inwigilacji społeczeństwa. Referent przedstawił sposoby pozyskiwania do współpracy, podstawowe kategorie agentury, definicję tajnego współpracownika, formy, przebieg oraz etapy pracy operacyjnej z TW (tajny współpracownik), a także inne formy współpracy z SB. Po nim dr Robert Witalec zaprezentował problematykę inwigilacji przez organa bezpieczeństwa mniejszości narodowych: żydowskiej, ukraińskiej i greckiej. Dr Jan Pisuliński omówił przemiany strukturalne aparatu bezpieczeństwa w latach 1957-1975 w woj. rzeszowskim i główne kierunki jego działań (m.in. wobec środowisk młodzieżowych,

akademickich, dziennikarskich; wobec Kościoła katolickiego czy zakładów produkcyjnych). Dr Krzysztof Kaczmarek zaprezentował działania SB wobec rzeszowskiego środowiska akademickiego w latach 1968-1989, w którym działało ok. 150-200 tajnych współpracowników (w większości studentów, ale również wywodzących się spośród kadry naukowej i pionu administracyjnego rzeszowskich uczelni).

Po przerwie Piotr Chmielowiec zajął się tematyką tajnych współpracowników SB wśród duchowieństwa woj. przemyskiego w latach 1975-1980, przedstawiając na konkretnych przykładach ogólne zasady, jakimi kierowała się SB przy werbunku i pracy operacyjnej z TW pozyskanymi z kleru świeckiego i zakonnego. Następnie Mariusz Krzysztofiński przedstawił rolę agentury w środowisku adwokackim w latach osiemdziesiątych, działającej w ramach sprawy obiektowej o kryptonimie „Palestra”. Zajął się zwłaszcza analizą aktywności tajnych współpracowników pozyskanych z Okręgowej Rady Adwokackiej w Rzeszowie, dzięki którym SB uzyskała stały dopływ informacji i pełną kontrolę operacyjną tej instytucji. Agata Augustyn omówiła działania SB wobec WSK-PZL Rzeszów i Mielec (tzw. zakłady produkcji specjalnej) oraz PREDOM Zelmer w latach 1970-1989. Organa bezpieczeństwa prowadziły wobec tych zakładów przemysłowych przez wiele lat m.in. sprawy obiektowe o kryptonimach „Delta”, „Obiekt” i „Robot”, rozpracowując operacyjnie zwłaszcza przypadki awarii, naruszania tajemnicy państwowej, konfliktów społecznych, badając nastroje załogi oraz postawę polityczno-społeczną poszczególnych pracowników. Jako ostatni wystąpił dr Dariusz Iwaneczko, którego referat poświęcony był tajnym współpracownikom SB w rzeszowskich strukturach konspiracyjnych w latach 1982-1989, zwłaszcza w Regionalnej Komisji Wykonawczej NSZZ „Solidarność” w Rzeszowie i w rzeszowskim oddziale „Solidarności Walczącej” (według SB, najbardziej prężnym, poza Wrocławiem). Referent ujawnił nazwiska najbardziej gorliwych i przydatnych dla organów bezpieczeństwa (a zatem najbardziej szkodliwych) TW, którzy z reguły dla korzyści materialnych brali aktywny udział w działaniach operacyjnych wymierzonych w opozycję solidarnościową.

Konferencja cieszyła się sporym zainteresowaniem. Zakończyła ją dyskusja, którą poprowadził – tak jak i całość obrad – dr Zbigniew Wójcik. W jej trakcie głos zabrał m.in. były działacz rzeszowskiej „Solidarności” Marek Wójcik, który zaapelował do osób zaangażowanych w działalność opozycyjną czy niepodległościową o składanie w IPN swoich relacji i wspomnień, aby wzbogacić pracę naukową i badawczą Instytutu o wymiar subiektywny – głos świadków historii.